

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

з інформатики

Критерії розроблені відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, наказу МОН від 21.08.2013 №1222 “Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 1009 від 19.08.2016) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru> .

Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів з інформатики для 5-9 класів (затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804), розміщена на офіційному веб-сайті МОН: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9/klas/onovlennya-12-2017/8-informatika.docx>

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень учня та відповідний бал. Слід вважати, що знання, уміння та навички учня відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

	Бали	Критерії оцінювання
Початковий	1	Учень: засвоїв знання у формі окремих фактів та може розпізнати окремі об'єкти та явища з предмету з допомогою вчителя; знає та дотримується правил техніки безпеки під час роботи в комп'ютерному класі.
	2	Учень: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти з допомогою вчителя або підручника та може на елементарному рівні фрагментарно відтворити знання про них; частково виконує окремі завдання на комп'ютері, часто допускає помилки.
	3	Учень: з допомогою вчителя фрагментарно відтворює незначні частини навчального матеріалу (менше половини); відповідає на деякі запитання, що потребують однослівної відповіді; не уміє самостійно працювати за комп'ютером та постійно потребує допомоги вчителя через відсутність практичних і розумових умінь та навичок.
Середній	4	Учень: з допомогою вчителя може відтворити значну частину навчального матеріалу (більше половини); може виконати елементарні навчальні та практичні завдання;

		часто потребує додаткового пояснення з боку вчителя; при роботі за комп'ютером часто допускає помилки.
	5	Учень: відтворює значну частину навчального матеріалу; має стійкі навички виконання елементарних дій з опрацювання даних; з допомогою вчителя виконує практичні завдання на комп'ютері, частково або взагалі не може пояснити свої дії при виконанні практичних завдань.
	6	Учень: може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; за зразком самостійно виконую не складне навчальне завдання; пояснює основні поняття навчального матеріалу; має стійкі навички виконання елементарних дій з опрацювання даних на комп'ютері;
Достатній	7	Учень: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні процеси, що відбуваються під час роботи інформаційної системи, та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою; пояснює та обґрунтовує способи виконання навчальних завдань, аналізує отриманий результат, робить неповні висновки з допомогою вчителя, використовує різні джерела відомостей для виконання навчального завдання;
	8	Учень: відтворює засвоєний навчальний матеріал в іншій послідовності, не порушуючи логічних зв'язків, інтерпретує та деталізує питання, ідентифікує терміни та поняття; вміє аналізувати навчальний матеріал, в цілому та може самостійно застосовувати його на практиці; вміє самостійно виправляти вказані вчителем помилки та самостійно визначати спосіб розв'язування навчальної задачі; має стійкі практичні навички виконання основних дій з опрацювання даних на комп'ютері; самостійно знаходить необхідні відомості, систематизує та узагальнює їх;
	9	Учень: вільно відтворює навчальний матеріал, застосовує знання на практиці; вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; самостійно виконує практичні роботи, що відповідають вимогам навчальної програми, аналізує одержані результати, самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання; використовує електронні засоби для пошуку потрібних відомостей
Високий	10	Учень: системно відтворює навчальний матеріал у межах програми; дає повні, змістовні відповіді на поставлені запитання; робить логічні висновки, обґрунтовує свою думку, висуває припущення; виконує різні типи навчальних

		і життєвих завдань (як типових, так і нестандартних, творчих) під опосередкованим керівництвом учителя, розробляє алгоритм виконання запропонованого навчального завдання, пропонує нові шляхи розв'язування навчальних завдань; знаходить додаткові джерела відомостей, використовує запропоновані схеми класифікації для структурування відомостей та даних, порівнює і зіставляє відомості з кількох джерел, уміє стисло і логічно подавати узагальнену інформацію; самостійно приймає рішення, прогнозує наслідки власної поведінки за незначної допомоги дорослих
	11	Учень: володіє узагальненими знаннями з предмета; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; логічно та усвідомлено відтворює навчальний матеріал у межах навчальної програми з інформатики; обґрунтовано відповідає на запитання; аргументовано використовує знання у нестандартних ситуаціях; раціонально використовує комп'ютер і комп'ютерні засоби для розв'язування завдань, пов'язаних з опрацюванням даних, їх пошуком, зберіганням, поданням і передаванням; розуміє мету власної навчальної діяльності та самостійно визначає завдання для її досягнення, вміє виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези
	12	Учень: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі продуктивної діяльності; вільно опановує та використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування задач; має стійкі навички керування інформаційними системами в нестандартних ситуаціях; самостійно планує особисту навчальну діяльність та оцінює її результати.

Особливості оцінювання виконання практичних робіт з інформатики

До навчальних досягнень учнів з інформатики, які підлягають оцінюванню, належить:

- **теоретична база знань:** уявлення про інформацію, її властивості, інформаційні процеси та інформаційні системи, загальні принципи розв'язування задач за допомогою комп'ютера з використанням програмного забезпечення загального та конкретно-предметного призначення, формулювання проблем і постановку задач, побудову відповідних інформаційних моделей, основи алгоритмізації і програмування, принципи

будови та дії комп'ютера, уявлення про можливості використання глобальної мережі Інтернет, пошук потрібних відомостей

- **практичні навички:** навички роботи з пристроями введення-виведення даних, прикладним програмним забезпеченням загального і навчального призначення – програмами технічного обслуговування апаратної складової, операційними системами, програмами для архівування файлів, антивірусними програмами, редакторами текстів, графічними редакторами, засобами підготовки комп'ютерних презентацій та публікацій, табличними процесорами, системами управління базами даних, інформаційно-пошуковими системами, експертними системами. Мультимедійними комп'ютерними енциклопедіями, педагогічними програмними засобами для комп'ютерної підтримки навчання з різних предметів, програмами-браузерами для перегляду гіпертекстових сторінок, програмами для роботи з електронною поштою та телеконференціями, пошуку потрібних відомостей в глобальній мережі Інтернет, створення гіпертекстових сторінок тощо; навички складання, описування та реалізації найпростіших алгоритмів і програм з використанням різних засобів їх подання, зокрема деякої мови програмування.

Оцінювання якості підготовки учнів з інформатики здійснюється в двох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями та здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності.

Парна робота за комп'ютером буває корисною на початку навчання або при вивченні нової складної теми.

Учень, що працює самостійно за комп'ютером один, може не звернутися за допомогою до вчителя, навіть якщо вона йому необхідна. Якщо ж за одним комп'ютером працює двоє, то ряд дрібних проблем, які виникають при розв'язуванні задач, вони можуть вирішити шляхом обговорення. Виявлено, що для учня допомога товариша виявляється часом доступнішою, ніж допомога вчителя. Можливо учень не боїться спитати у товариша щось для нього важливе і незрозуміле, але таке, що питати у вчителя він соромиться.

При оцінюванні результатів виконання практичної роботи вчитель керується перерахованими вище критеріями, в разі сумнівів у знаннях одного з пари, або в оскарженні оцінки з боку учня, вчитель має право попросити учня виконати аналогічне завдання самостійно. У разі відмови від виконання або навпаки, виконання його, учителем ставиться оцінка відповідно до вище перелічених критеріїв.

При дистанційному навчанні у вчителя можуть виникнути сумніви в самостійному виконанні практичної роботи учнем. У цьому випадку вчитель

має право перевірити знання учня в режимі on-line обраними для цієї мети програмними засобами.

Правила оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інформатики (вивчення з використанням технологій дистанційного навчання)

1. При оцінюванні учнів керуватися критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів з інформатики.
2. При оцінюванні практичних робіт (презентацій, рефератів, електронних таблиць, алгоритмів (Scratch, gif – анімацій і т.д.) учнів керуватися критеріями оцінювання практичних робіт учнів з інформатики.
3. Перевіряти надіслані письмові роботи та фото звіти (скріншоти) тільки відповідної якості (чіткого не розмитого зображення).
4. Завантажувати уроки на блог дистанційного навчання у вигляді документів формату doc (docx) або PDF та за бажанням вчителя, додаткові джерела інформації (презентації, відео ролики і т. д.)
5. Називати файли завантажених уроків за датою уроку.
6. Для зменшення ризиків необ'єктивного оцінювання під час тестування рекомендовано:
 - налаштувати опцію проходження тесту один раз;
 - обмежити час на виконання завдання;
 - повідомляти результати (у разі неавтоматизованої перевірки робіт) індивідуально після здачі робіт всіма учнями;
 - в разі спірної оцінки учитель може провести додаткове усне опитування учнів за допомогою одного із засобів телефонного або відеозв'язку.
- 7. У синхронному режимі учні можуть:**
 - виконувати завдання (тести) на одній з платформ: Google Клас, «На урок», Moodle, «Всеосвіта», Форма тощо за вибором вчителя та з урахуванням можливостей учня;
 - виконувати завдання теоретичної бази знань предмету у вигляді диктантів з інформатики, із використанням відеоінструментів Skype, Zoom, Google Meet тощо;
 - брати участь в усних формах контролю (знання теоретичної бази предмету; презентація та захист проєктів тощо) із використанням відеоінструментів Skype, Zoom, Google Meet індивідуально або в групах;
 - брати участь в онлайн - семінарах та онлайн - форумах із використанням відеоінструментів Skype, Zoom або в чатах на платформах дистанційного навчання (наприклад, moodle);
 - виконувати інші завдання, які пропонує вчитель;
 - через технічні збої (або пропуску з інших поважних причин) під час виконання обов'язкової роботи окремими учнями передбачити можливість повторного виконання тесту (презентації, реферату, повідомлень, відео, написання коду програми тощо) протягом 2-3 днів. Дату та час перездачі визначає учитель, узгоджуючи з учнем.
- 8. В асинхронному режимі учні можуть:**

- виконувати завдання (тестові, письмові) на одній з платформ (Google Клас, «На урок», Moodle, «Всеосвіта», Google Форма та ін. за вибором вчителя);
- виконувати практичні роботи (презентації, реферати, електронні таблиці, алгоритми (Scratch, Python), gif – анімації та надсилати вчителю файли з виконаними завданнями в Classrrom, електронною поштою, в один із месенджерів (Viber, вотсап) або іншими засобами поштового зв'язку (за відсутністю технічних засобів навчання або доступу до мережі Інтернет);
- знімати на відео або записувати аудіо усних відповідей та надсилати файли вчителю засобами електронного зв'язку;
- виконувати інші завдання, запропоновані учителем.

9. Результати оцінювання навчальних досягнень повідомляти учням у такі способи:

- фіксувати в електронному щоденнику;
- надсилати в індивідуальному порядку шляхом використання одного із засобів зв'язку (Classrrom, електронної пошти, повідомлення в одному з месенджерів тощо).

Процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інформатики (вивчення з використанням технологій дистанційного навчання)

Основні види оцінювання: **формувальне, поточне і підсумкове** (тематичне, семестрове, річне).

Тематична оцінка виставляється з урахуванням поточних оцінок за різні види навчальних робіт, зокрема практичні роботи.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Семестрова оцінка підлягає коригуванню.

Річна оцінка виставляється на основі семестрових оцінок також з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня/учениці.

При виставленні оцінки за семестр ураховуються складність і значущість окремих тем для формування предметної компетентності, динаміку навчальних досягнень учнів.

Зміст завдань для перевірки навчальних досягнень з теми має відповідати очікуванім результатам навчання учнів, визначеним програмою, і забезпечувати виявлення не тільки базових знань учнів, а й вміння їх застосовувати у життєвих ситуаціях.

Основною метою оцінювання учнів в умовах дистанційного навчання є не перевірка і контроль, а забезпечення зворотного зв'язку вчителя з учнями. Тому в організації щоденного освітнього процесу варто надавати пріоритет не поточному, а формувальному оцінюванню, яке передбачає надання учням підтримки, коригування засобів та методів навчання у випадку виявлення їх неефективності. Результати виконаних учнями самостійних робіт мають використовуватися для відзначення їх успіхів, аналізу помилок, планування подальшої роботи з опанування навчального матеріалу в умовах дистанційного навчання.

Поточне оцінювання вчителі можуть здійснювати в усній і письмовій формах, застосовуючи такі його види: тестування, практичні роботи та творчі проекти, усні співбесіди та опитування. Кількість робіт, які підлягають поточному оцінюванню та передбачають фіксацію оцінки у класному журналі, під час дистанційного навчання варто оптимізувати з метою уникнення перевантаження учнів.

Якщо вчитель застосовує одну з платформ для дистанційного навчання (Google Клас, «На Урок», «Всеосвіта», Moodle тощо), він може налаштувати опцію переходу учня до наступної теми за умови виконання перевіркового завдання за вивчену тему. Це дозволить зменшити навантаження на вчителя, пов'язане з «ручною» перевіркою завдань, а учню – здійснювати самооцінювання успішності оволодіння навчальним матеріалом.

Більш традиційний підхід передбачає передачу виконаних письмових робіт (зроблених на комп'ютері або сфотографованих) через електронну пошту або платформу Google Клас, moodle та інші, один із месенджерів (Viber, Facebook, WhatsApp тощо).

Усні завдання можуть бути оцінені учителем безпосередньо через Skype, Zoom, Google Meet або будь-який месенджер, що забезпечує відеозв'язок у синхронному режимі або перевірені опосередкованим способом через відео або аудіо файли, надіслані учнями на пошту вчителя.

За відсутності засобів Інтернет-зв'язку, зворотній зв'язок з учнями вчитель може підтримувати в телефонному режимі, а виконані завдання отримувати поштою.

Формувальне оцінювання – відбувається під час навчання, сприяє кращим результатам учнів і ґрунтується на поставлених цілях (тобто оцінювання для навчання). Це інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. Це постійне оцінювання, яке розпочинається з попереднього оцінювання знань і вмінь учнів на початку теми та впродовж її вивчення. Формувальне оцінювання включає: самооцінювання, оцінювання учнями, оцінювання співробітництва та оцінювання результатів проектної діяльності. Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання:

- формулювання об'єктивних та зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- створення ефективного зворотнього зв'язку;
- забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання;
- ознайомлення учнів з критеріями оцінювання;
- забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія);
- корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Учитель може організувати самооцінювання учнями успішності своєї роботи, надіславши їм ключі для самоперевірки (після виконання роботи), критерії оцінювання та самооцінювання творчих робіт тощо.

Під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання в умовах карантину підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове та річне) може здійснюватися віддалено, із використанням цифрових технологій для всіх здобувачів освіти, незалежно від форми, за якою

вони здобувають освіту (очної (денної та вечірньої), заочної, дистанційної, мережевої, сімейної (домашньої), екстернатної, педагогічного патронажу).

Тематичне оцінювання визначає рівень навчальних досягнень з певної теми (частини теми, сукупності тем). Тематичний бал виставляють за результатами поточного оцінювання, враховуючи всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. Тематичний бал не підлягає коригуванню (повторне тематичне оцінювання не проводиться і оцінка за повторне тематичне оцінювання не виставляється). Якщо учень (учениця) був(ла) відсутній(я) на уроках протягом вивчення теми, не виконував(ла) вимоги навчальної програми, у колонку з надписом «Тематична» виставляється н/а (не атестований(а)).

Підсумкова оцінка **за семестр** виставляється з урахуванням тематичного оцінювання, отриманого учнями під час дистанційного навчання. Учні, які не мають результатів поточного оцінювання з об'єктивних причин, можуть бути оцінені за результатами проведення семестрової підсумкової роботи.

Річне оцінювання виставляється з урахуванням результатів оцінювання за перший та другий семестри навчального року.

Такі ж критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з інформатики (вивчення з використанням технологій дистанційного навчання) діють для учнів, що здобувають освіту в індивідуальній формі (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).